

TEZ-KOOP-İŞ

Türkiye Ticaret, Kooperatif, Eğitim, Büro ve Güzel Sanatlar İşçileri Sendikası

UNI
global
union

Sayı: 3 • Nisan 2021

Tez-Koop-İş Sendikası'nın
Çocuklarımıza Armağanıdır

23 NİSAN KUTLU OLSUN

23 Nisan Kitap Hediyesi

ÇOCUKLARA ŞİİRLER

MUSTAFA KEMAL

Bir gemi yanaştı Samsun'a sabaha karşı;
Selam durdu kayığı, çaparı, takası
Selam durdu tayfası.

Bir duman tüterdi bu geminin bacasından bir duman
Duman değil bu;
Memleketin uçup giden kaygılarıyla.

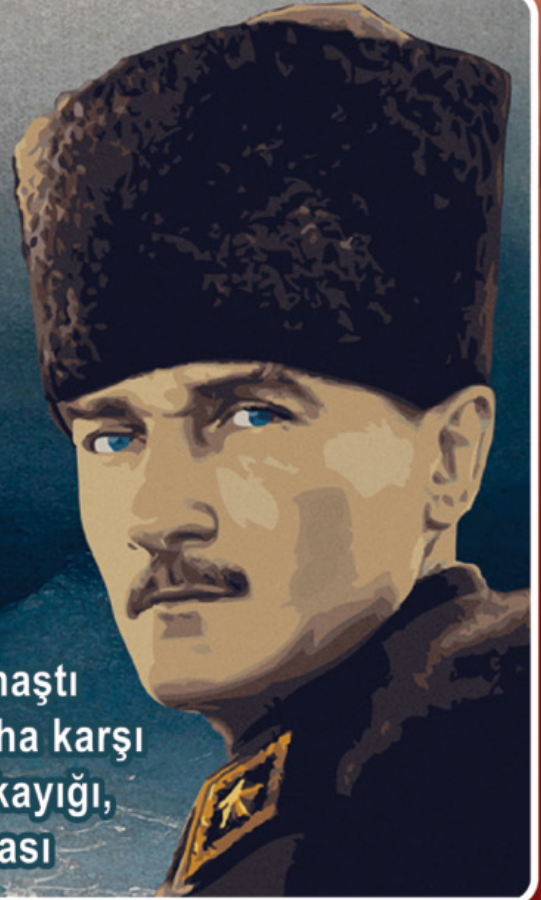
Samsun limanına bu gemiden atılan
Demir değil;
Sarılan anayurda
Kemal Paşa'nın kollarıydı.

Selam vererek Anadolu çocuklarına
Çıkarken büyük komutan Karadeniz'in halini görmeliydi.

Kalkıp ayağa ardı sıra baktı dalgalar
Kalktı takalar
İzin verseydi Mustafa Kemal Paşa
Ardından gürleyip giderlerdi
Erzurum'a kadar.

Cahit KÜLEBİ

**Bir gemi yanaştı
Samsun'a sabaha karşı
Selam durdu kayığı,
çaparı, takası**

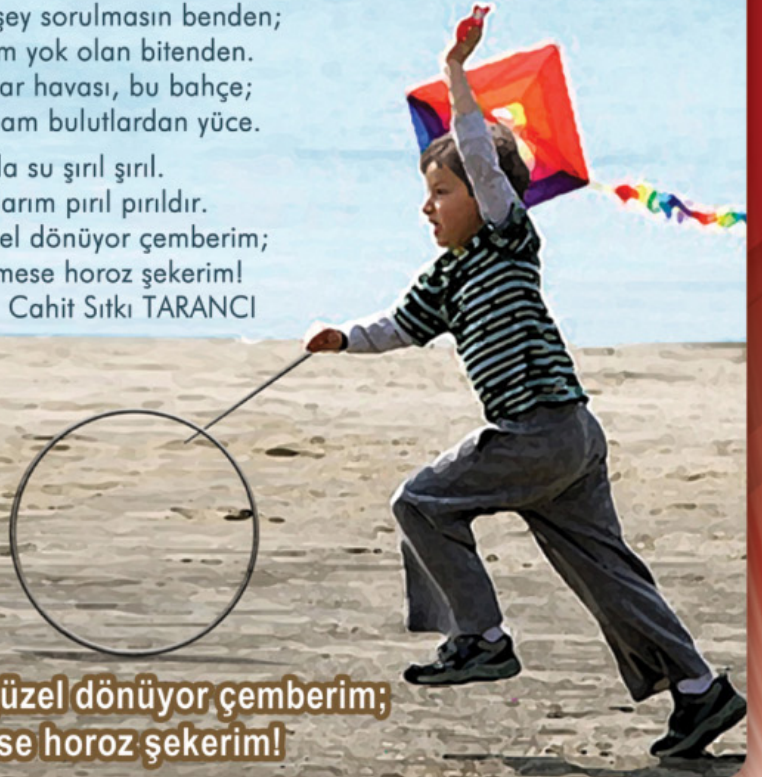
ÇOCUKLUK

Affan Dede'ye para saydım,
Sattı bana çocukluğumu.
Artık ne yaşıam var ne adım;
Bilmiyorum kim olduğumu.

Hiçbir şey sorulmasın benden;
Haberim yok olan bitenden.
Bu bahar havası, bu bahçe;
Uçurtmam bulutlardan yüce.

Havuzda su şırl şırl.
Zıp zıplarım pırl pırlıdır.
Ne güzel dönüyor çemberim;
Hiç bitmese horoz şekerim!
Cahit Sıtkı TARANCI

**Ne güzel dönüyor çemberim;
Hiç bitmese horoz şekerim!**

23 NİSAN ÇOCUK BAYRAMIMIZ

KUTLU OLSUN

Hepinize merhaba sevgili çocuklar. Sendikamızın sizler için hazırlamış olduğu çocuk dergimizin 3. sayısı ile sizleri selamlamak çok güzel. Artık bundan sonra dergimizi süreli yayın olarak sizlere ulaştıracağız.

Salgın hastalık sürecinde evinizden de takip ettiğiniz derslerinizin yanında çocuk dergimiz ile biraz olsun farklı bir okuma alışkanlığı elde ederseniz ne mutlu bizlere. Sizlerin eğitim ve öğreniminize katkı sunmak için bir de 23 Nisan armağanı olarak "Satranç Oynuyoruz" adlı ilkokullara yönelik bir satranç eğitim kitabı da hazırladık. Okulunuzda ve evinizde yararlanacağınızı umuyoruz.

Büyük önder Mustafa Kemal Atatürk siz çocuklara 23 Nisan bayramını armağan ederken, yeni filizlenmiş Türkiye Cumhuriyetinin çocuklara değer vermesi anlamında çok önemli bir yere sahiptir.

Tüm dünyada ilk kez çocuklar için bayram kutlaması Atatürk'ün önderliği sayesinde olmuştur. Bu gururu yıllarca siz sevgili çocuklar ve büyükleriniz taşıyacaktır.

Daha nice 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramlarında görüşmek üzere sevgili çocuklar.

Haydar Özdemiroğlu
Genel Başkan

Dengeli BESLENELİM

Yeterli ve dengeli beslenme, yaşamımızı sağlıklı olarak sürdürebilmemizi, etkinliklerimizi gerçekleştirebilmemizi, sağlıklı gelişebilmemizi, başarılı olmamızı ve çevremizle uyumlu yaşamamızı sağlama bakımından çok büyük önem taşıyor. Yaşamın her döneminde temel beslenme ilkelelerine uygun olarak tükettiğimiz besinlerle enerji gereksinimimizi karşılamamız gerekiyor. Ancak çocukluk döneminde çok daha dikkatli ve sağlıklı beslenmemiz kaçınılmaz.

Çocukluk ve gençlik yıllarında ortaya çıkan pek çok beslenme sorunu, önlem alınmazsa ileri yaşlarda görülebilecek pek çok sağlık sorununun temelini oluşturuyor.

İnsan, yaşamını sürdürmek, çalışmak ve yıpranan dokularını yenilemek için besin almak zorunda. Çocuklarınsa bunlara ek olarak, büyümek ve gelişmek için de beslenmeleri gerekiyor. Büyüme ne kadar hızlıysa, besin ge-

reksinimi de o kadar fazla oluyor. En hızlı büyüme ilk yaşlarda. Sonra hafif bir duraklama dönemi geliyor; ergenlik çağındaysa tekrar hızlanma başlıyor. Bu dönemlerde yetersiz ve dengesiz beslenen çocukların gelişmesi geri kalıyor. Büyüme çağı geçtikten sonra bu durum artık düzeltilemiyor.

Böylece bu çocuklar sonraki yıllarda boyca kısa, zayıf bünyeli, çabuk hastalanan yetişkinler olarak kalıyorlar. Bu nedenle çocukluk ve gençlik dönemlerindeki sağlık, geleceğin temellerini oluşturan toplumsal bir olgu. Çünkü sağlık, gelecek kuşakların önemli mirası.

Beslenme yetersizliği ve dengesizliği, hastalıklara yakalanma olasılığını artırıyor ya da hastalıkların ağır geçirilmesine neden oluyor. Birçok hastalık, beslenme bozukluğu olanlarda daha sık görülüyor ve zarar verici olabiliyor.

Çünkü protein, vitamin, mineral ve enerji gereksinimi yeterli düzeyde karşılanmayan çocukların vücut savunma sistemleri yetersiz kalıyor ve bu tip hastalıklara daha sık yakalanıyorlar.

Sık hastalanmada, besin alımını engelleyerek ve enerji gereksinimini artırarak beslenme bozukluğuna neden oluyor. Böylece beslenme bozukluğu ve hastalıklar arasında bir döngü oluşuyor. Oysa çocukların sağlıklı gelişimi, ancak yeterli ve dengeli beslenmeyle mümkün.

Vitamin ve mineraller, vücudumuzda çok düşük miktarlarda bulunan, ancak yaşamsal işlevleri yerine getiren besin öğeleri. Çocukluk döneminde artan vitamin-mineral gereksinimlerinin karşılanamaması halinde birtakım belirtiler ortaya çıkıyor. Yalnızca vitamin ve mineral almaya değil, farklı besin gruplarını içeren besinlerden tüketmeye de özen göstermeliyiz.

Denizci terimleri

Denizcilerin kullandığı ilginç terimlerle tanışmak ister misiniz?

Süt Liman

Havanın rüzgârsız, denizin dalgasız olduğu anlamına gelir.

Alabora Olmak

Bir geminin ya da teknenin suda devrilerek ters dönmesidir.

Fora Yelken

Yelkenli gemi ya da teknelerde yelkenlerin açılması için verilen komuttur.

Bařtankara

Geminin ya da teknenin, baş tarafı karaya bakacak şekilde kıyıya yanaşmasıdır.

Alesta

"Hazır ol!" anlamına gelir. Bir iř yapılmadan önce bu komut verilir.

İskele Alabanda

Dümenin sol tarafa doęru olabildięince çevrilmesi için verilen komuttur.

Halat

Gemilerde ya da teknelerde kullanılan kalın, uzun ve esnek iplere halat adı verilir. Halatlar çok sağlamdır.

Vardabařo

"Dikkatli ol!" anlamında kullanılır. Genellikle demir atılacağında ya da gemideki yük boşaltılacağında çevrede bulunanları uyarmak amacıyla söylenir.

Vira Demir

Hareket etmeden önce demiri sudan almak için verilen komuttur.

Sancak Alabanda

Dümenin saę tarafa doęru olabildięince çevrilmesi için verilen komuttur.

Kıřtankara

Geminin ya da teknenin, kış tarafı karaya bakacak şekilde kıyıya yanaşmasıdır.

Klasik Müzik Orkestrası ve Müzik Aletleri

Yazan: Alper Sarıkaya
Resimleyen: Seyhan Çelik

Merhaba çocuklar. Ben Uygur. Uzun yıllardır orkestra şefliği yapmaktayım. Orkestra şefi kim midir? Birbirinden farklı büyüklükte, kimi tahta kimi bakır kimi de bambaşka maddelerden yapılmış ve elbette hepsi birbirinden farklı sesler çıkartan bu kadar çok çalgının harikulade bir disiplin ve uyumla eserler çıkartmasını düzenleyen kişiyim.

Haydi benimle gelin, sizleri seslerin bu "ren-garenk" dünyasıyla tanıştırayım. Orkestra nedir? İlk öğrenmeniz gereken şey bu.

Orkestra, çok sayıda müzik aleti için yazılmış müzik parçalarını seslendirmek üzere bir şef yönetiminde bir araya gelen müzikçiler topluluğudur. Dilimize İtalyanca'daki **orchestra** sözcüğünden geçmiştir.

Yaklaşık 100 kişinin çaldığı ve hemen hemen bütün çalgı türlerinin yer aldığı büyük orkestralara "senfoni orkestrası" adı verilir.

Diğer orkestra çeşitleri, amatör ya da profesyoneller tarafından konserler vermek amacıyla kurulmuş filarmoni orkestrası, yalnızca yaylı çalgılardan oluşan yaylı çalgılar orkestrası, üflemeli ve vurmali çalgılardan oluşan bandolar, hafif müzik orkestraları ve çok çeşitli çalgının kullanıldığı caz orkestralarıdır. Ayrıca okul orkestraları ve gençlik orkestraları gibi birçok amatör orkestra da vardır.

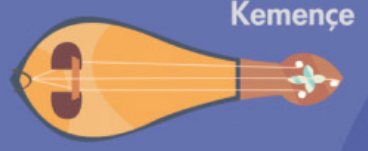
Şef olmadan önce ben de bir keman sanatçısıydım. Ama sadece keman ile o muhteşem eserler ortaya çıkmaz. Orkestra bir bütündür. Bütünün tek bir armoniye değer katmaları beklenir.

Bir Klasik Müzik orkestrasındaki enstrümanları ses rengi, yapı ve sesin elde ediliş yöntemine göre kabaca 3 grupta toplayabiliriz: Yaylı, üflemeli ve vurmali çalgılar. Üflemeli çalgılar ise kendi aralarında Tahta ve Bakır diye iki gruba ayrılırlar.

Yaylı Çalgılar

Keman

Keman

Çello

Bas

Viyola

Yaylı çalgıların en bilineni ve en geniş aralıklı sesine sahip üyesidir. Teknesi yani sırtı akçaağaçtan, göğüs bölümü köknardan ve yan tarafları yine akçaağaçtan oluşur. Günümüz anlamdaki keman ilk olarak 14.yüzyılda Kuzey İtalya'da ortaya çıkmıştır. Bu dönemden sonra keman Avrupa'da yayılmıştır. Keman'ın Türklerin Kemançe'i guz (Oğuz Kemançesinden) alındığı da düşünülmektedir.

Üflemeli Çalgılar

Obua

Tahta ve bakır üflemeliler olarak ikiye ayrılan üflemeli çalgılar yaklaşık 25 tanedir. Tahta üflemeli çalgılar flüt, obua, klarnet ve fagot; bakır üflemeliler ise trompet, korno, trombon, kornet ve tubadan oluşur. Üflemeli çalgıların en bilineni ise Obua'dır.

Fagot

Klarnet

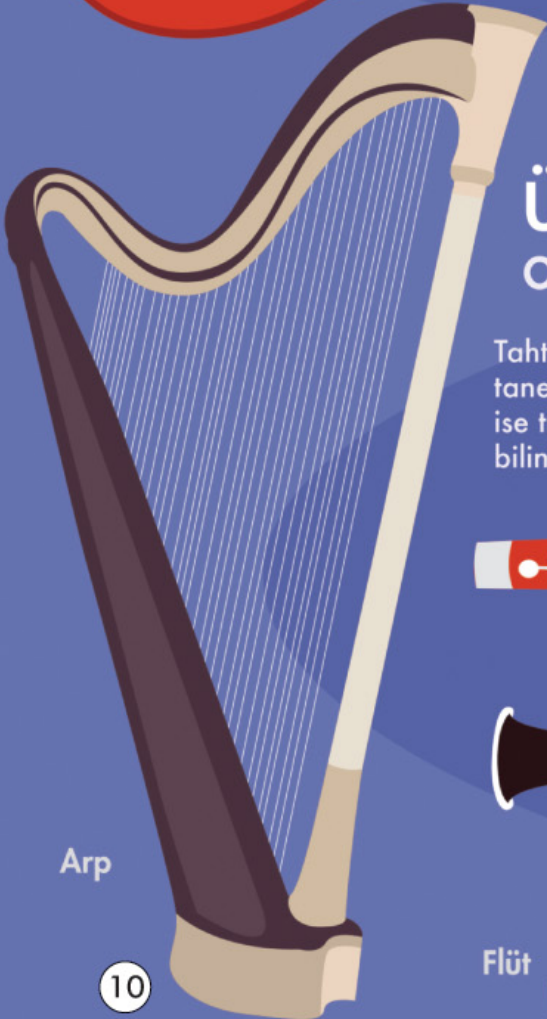
Obua

Flüt

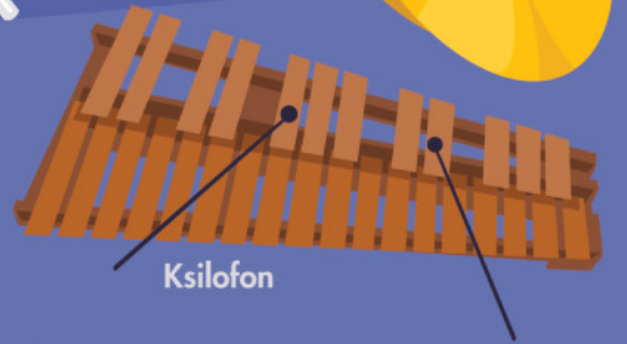
Arp

Vurmalı Çalgılar

Piyano

Vurmalı çalgılar, ses özelliklerinden dolayı güçlü bir etki oluşturur. Bu grupta timbal, zil, üçgen, tef ve davul vardır. Değişik sesli çanlardan oluşan glockenspiel, vibrafon, piyano, çeleta ve ksilofon gibi akortlu vurmalı çalgılar da kullanılır. Piyano, klavyeli çalgıların en önemlisidir.

Enstrümanların çalma uyumunun yanında yerleşimleri yani orkestra düzeni de çok büyük önem taşımaktadır. Orkestra, konser salonunun sahnesine büyük bir yarım daire biçiminde yerleştirilir. Orkestra şefi, tüm müzikçileri rahatça görebileceği biçimde önde, yüksekçe bir yerde durur.

KORONAVİRÜSE KARŞI

NELER Yapabiliriz

Coronavirüs (koronavi-rüs) nedir, büyük bir virüs ailesidir. Orta kısmında "genetik materyali", etrafında "zarf" adı verilen kısım ve "protein çıkıntılar"dan oluşur.

Korona virüsü 1960 yılında tespit edilen, birkaç çeşidi olan tehlikeli bir virüstür. Daha çok hayvanlarda görülen virüs, ilk kez insanlarda da görülmeye başlandı.

COVID-19'un yayılmasını önlemek için:

Ellerinizi sık sık temizleyin. Sabun, su veya alkol bazlı dezenfektan kullanın. Öksüren veya hapşırarak kişilerle aranızda güvenli mesafeyi koruyun. Öksürürken veya hapşırırken burnunuzu ve ağzınızı dirseğinizin iç kısmıyla veya bir mendille kapatın.

Maske kullanmalıyız ve sosyal mesafeye çok dikkat etmeliyiz.

Kendinizi iyi hissetmiyorsanız evde kalın.

Kalabalık ortamlardan süratle kaçınmalıyız. Ev, aile ziyaretlerimizi bile artık ertelemeliyiz.

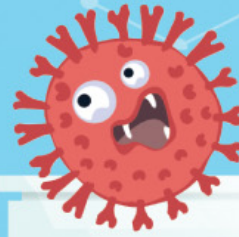
Mahalle, oyun arkadaşlarımızla şimdilik internet üzerinden görüşmeliyiz.

Ateş, öksürük ve solunum güçlüğü şikayetleriniz varsa tıbbi yardım alın.

İyi beslenme, açık havada bulunma, kapalı alanların havalandırılması, egzersiz, uyku düzenine dikkat edilmesi genel sağlığın artması ve virüsün yerleşmesinin azalmasına etki eder.

Aşılar şimdilik virüse karşı en etkili korunma yollarından biri. Bilim insanlarının yoğun çalışması sonucu bulunan aşıların virüse karşı etkili olduğu görüldü.

SUYU

ÇOK SEVİYORUM

Bugün içtiğiniz suyun, bir zamanlar dinozorların da içtiği su olduğunu biliyor muydunuz?

Bunu sağlayan şey, Dünya'nın oluşumundan bu yana hiç durmadan tekrarlanan su döngüsü. Temel yaşam kaynağı-mız olan su, aynı zamanda dünyamızdaki doğal dengele-rin korunmasında da çok önemli rol oynuyor.

İşte size suyla ilgili ilginç bilgiler!

Su, dünyamızın sıcaklığını düzenler.

Vücudumuzun sıcaklığını da su düzenler.

Damlatan bir musluktan günde

yaklaşık 24 litre su boşa akar.

Evimizde suyu en fazla kullandığımız yer banyodur.

Dünyamızdaki suyun % 97'si tuzludur.

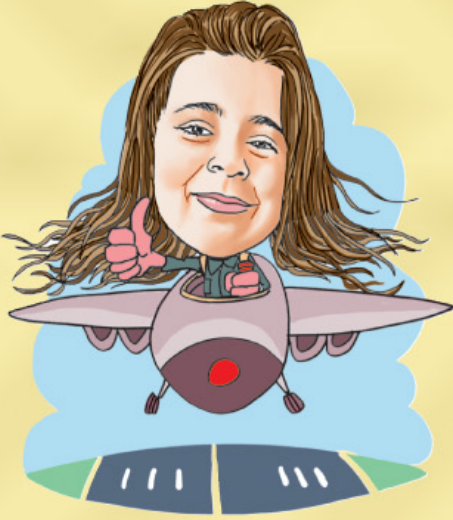
Kalan suyun % 2'si buzullarda saklı,

yalnızca % 1'i de kullanılabilir durumdadır.

Bugün dünyada bulunan su miktarı

milyonlarca yıl öncekiyle

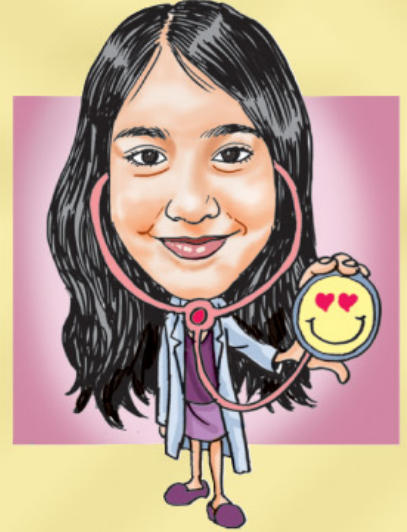
yaklaşık olarak aynıdır.

Deniz Yıldız - BURSA

Aras Kenan Kiraz - ANTALYA

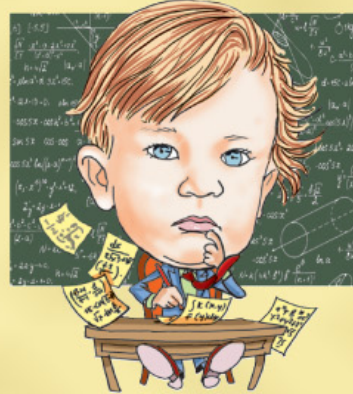
Birgöl Sarsam - ANKARA

Sevgili çocuklar sizin de karikatürünüzü çizmemizi istiyorsanız sendika genel merkezimize, ya da mustafa.ozgen.tez.koop.is@gmail.com adresine fotoğraflarınızı gönderebilirsiniz. Sendikamızın **ÇOCUK KULÜBÜNE** herkes üye olabilir. Sevgiyle kalın.

Yağız Eymen - İSTANBUL

Arhan Serdaroğlu - ANKARA

Karan Serdardoğlu - ANKARA

Asya Kurdoğlu - ARTVİN

Güneş Ayıcı - BARTIN

Osman Mirza Gökçe - ANKARA

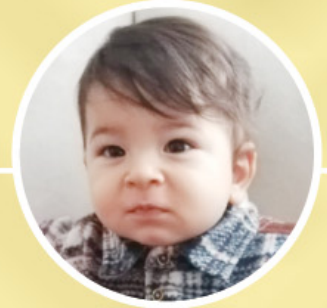
Ecrin Şahin - İSTANBUL

Ebru İlhan - ANKARA

Nedim Alp Altay - ANKARA

YAŞASIN

HABABA

23 NİSAN

AM SINIFI

İllüstrasyon:
Erkin Ergin

KIBİRLİ AYI ile KURNAZ TILKI

Yazan: Zeynep Tolunay Enez

Resimleyen Seyhan Çelik

Bütün hayvanların dostça yaşadıkları bir ormanda, tumbul ayı durduk yerde kibirlenerek diğer hayvanların huzurunu kaçırmış. "Ben çok güçlüyüm. Çok güçlü pençelerim, çok keskin dişlerim, çok heybetli bir vücudum var. Canım isterse hepinizi bir lokmada yutuveririm" diyormuş. Ormanın kralı aslan da dahil olmak üzere, bu ayıya anasihat vermeyen, sitem etmeyen kalmamış ama ne yaparlarsa yapsınlar, ayıyı bu huyundan vazgeçiremiyorlarmış.

Sonunda bütün hayvanlar toplanıp, içlerinde en kurnazları olan tilkiye danışmaya karar vermişler. "Koskoca ormanlar kralı bile bu ayıyı yola getiremedi. Ayı güçlüyse, tilki de akıllıdır. Elbet bize bir yol gösterir" demişler. Tilki, sincapları, tavşanları, geyikleri ve kuşları bir bir dinlemiş. "Haklısınız," demiş, "belli etmiyorum ama aslında benim de o ayıyla aramda yıllardır süren gereksiz bir husumet var. O böyle kibirlenip böbürlendikçe hepimizi kendisine düşman ediyor".

"Peki," demişler, "ne önerirsin?"

Tilki düşünmüş taşınmış, sonunda kendince bir çözüm bulmuş ve ormanın dibinde, hiçbirinin yaklaşmaya bile cesaret edemediği o büyük çiftlik evine gitmeye karar vermiş. "Aman!" demişler; "Orada eli tüfekli, kel ve göbekli, korkunç bir adam var. Yaklaşırsak bile bizi anında kovalar." Tilki demiş, "Siz orasını bana bırakın ama derhal gidip o ayının kulağına su kaçırsın ki, her gün oraya gidip kilere dadandığımı zannetsin."

Ertesi sabah tilki gizlice gidip, çiftliğin kilerine sadece karnı açken girebileceği bir delik açmış. Sonra da ormana dönüp, ayının onu gözetlemesini beklemiş.

Ardından, ona gizlice ortak olmayı düşünen ayıyı da peşine takarak çiftliğe geri dönmüş. Kilere vardıklarında, ayının onun peşinde olduğundan hiç haberi yokmuş gibi, önceden açtığı delikten içeriye süzülürmüş. Tabii ayı da epey bir zorlandıktan sonra peşinden girmeyi başarmış.

Bir de bakmış ki,
kilerin dört duvarı
tavana kadar
yiyecek dolu.
Peynirler, ballar,
etler, ekmekler...

Onca yiyeceği bir anda
karşısında gören ayı,
her şeyi unutup başlamış
bunlardan yemeye.

Tilki ise, ayının göz
ucuyla onu takip
ettiğini bildiğinden, iştahla
yiyormuş gibi numara
yapmış ve onun tıka basa
doymasını beklemiş.

Ayı yemiş de
yemiş, yemiş de
yemiş. Ne bulduysa
büyük bir aç gözlülükle
midesine indirmiş. Göbeği de
kocaman bir davul gibi şişmiş.

O sırada gürültüyü duyan ev sahibi tüfeğini kaptığı gibi, koşarak merdivenlerden inmeye başlamış. Tabii tilki aç olduğu için, o incecik bedeniyle deliğe sığarken, göbeği yemekten üç kat şişmiş olan ayı, deliğe sıkışmış ve yakalanmış.

"Söyle bakayım, sen mi yedin benim kışlık erzağımı? diye bağırarak korkunç adam."

"Acı banal!" diye yalvarmış ayı.
"Tilkinin aklının benim güçlü kaslarımdan üstün olduğu hiç aklıma gelmezdi. Kulaklarımı kısırdım. Rezil oldum bütün dağa, ormana. Aç gözlülüğüm yüzünden sıkıştım kaldım bu deliğe. Affet beni ne olursun.."

Ayı, o gün o adamın elinden kurtulmuş kurtulmasına ama iyi de bir ders almış. O günden sonra tilkinin aklını, sincabın çevikliğini, tavşanın ürkekliğini ve kuşların şarkılarını takdir etmeyi öğrenmiş. Onlar da ayıyı affetmişler. Böylece, ormandaki düzen devam etmiş ve her bir canlı kendi özelliğini diğer hayvanların yararına kullanmış.

Zeynep'in BAVULU

Zeynep Tolunay Enez

Bugün sizi Barry ve Donna Smith ile tanıştıracam. Bavulumu toplayıp da gittiğim en uzak ülkelerden biri olan Kanada'nın Ontario eyaletinde, yaşadıkları çiftlik arazisini bakıma muhtaç hayvanlarla paylaşan koca yürekli bir baba-kızla yani. Kanada, Amerika kıtasının kuzeyinde, karadan Birleşik Devletler ve ona bağlı bulunan Alaska ile, denizden ise Danimarka'nın özerk bir bölgesi konumunda olan Grönland ile komşu.

BİR HİNDİYE SARILMAK İSTER MİYDİNİZ?

Kanada, yüzölçümü bakımından geniş, nüfus bakımından oldukça zayıf, eyalet sistemiyle yönetilen ve İngilizce ve Fransızca olmak üzere iki farklı resmi dile sahip, soğuk iklimli bir ülke.

Smith ailesi, yakınında küçük bir göletin de bulunduğu ormanlık bir arazinin içinde, güzel bir evde yaşıyorlar. Hastalıkları ya da sakatlıkları yüzünden bakımları zorlaşan veya doğal yaşam alanlarında tek başlarına hayatta kalamayacak olan hayvanlara kucak açmaya başladıklarında, Donna daha ufak bir kızmış. Şimdilerde, Barry oldukça yaşlanmış ve Donna'nın da çocukları artık birer yetişkin olmuşlar.

İki yıl önce onları ziyarete gittiğimde, hayvanlara düşkünlüğümü bilen Kanadalı dostlarım saatlerce araba kullanmayı göze alarak, beni bu çiftliğe götürdüler. Hayvanların kimi bir dağ aslanının saldırısına uğramış, kimi de buranın soğuk iklimi sebebiyle sakat ya da yetim kalmış. Fakat buradaki hayvanların tümünü eğitmişler. Her birine barınabilecekleri sıcak bir kulübe inşa etmişler. Barry ile Donna tüm gün bu hayvanlarla ilgileniyor, onlarla konuşuyor, bakımlarını yapıyor ve numaralar öğretiyorlar. Bu çiftlik yaz aylarında ziyarete açık tutuluyor ama burada para geçmiyor. Dileyenler, buranın sakinleri için yiyecek ya da destek amaçlı biriktirdikleri pet şişe, metal kutu ya da plastik kapakları bağışlayabiliyor.

Barry ile Donnada, kışın bu toplananları satıp, elde ettikleri parayla hayvanların gereksinimlerini karşılıyorlar.

Çiftlikte at, eşek, lama, koyun, keçi, domuz, tavşan, kuğu, hindi ve ördekler var. Hepsiyle de bire bir iletişim kurup, istediğiniz

gibi sevebiliyorsunuz. İlk gittiğimde, daha kapıdan girer girmez elime koca bir bardak dolusu dilimlenmiş havuç verdiler. Ben de o yaz sıcaklığında pek sevinip, başladım iştahla yemeye. Derken Koyun Shaun'la, Lama Otis olduğunu öğrendiğim iki tip yanıma gelip elimdeki havuçları yemeye başladılar.

Meğer o havuçları hayvanları beslememiz için veriyorlarmış, ikram değilmiş. Çiftliğin en cana yakın sakinleri Köpek Lina, at Annabel, eşek Mabel ve Keçi Arthur'du. Eşek Mabel'in yanından ayrıldığım için ağlayarak peşimden gelmesi beni çok etkilemişti ama kendisine ilgi gösteren herkese aynı numarayı yaptığını bilmiyordum tabii.

O gün, ölü taklidi yapan lamalarla, boynunuza dolanan kuğudan ve kanatlarını açarak koşa koşa size sarılan o şapşal hindiden ayrılmam çok zor olsada, sonrasında bir kaç kez daha oraya gidip hepsini doya doya sevebildim.

Yolunuz Kanada'ya düşerse, Land O'Lakes Rescue and Petting Farm adındaki bu çiftliğe mutlaka uğrayın. Unutmayın ki, karşılıksız seven tek canlılar hayvanlardır ve bir hayvanın hayatını kurtardığınız zaman o can sizi asla unutmaz.

KEMERLERİNİZİ BAĞLAYIN

574 MİLE YAKIN YIL
ÖNCESİNE GİDİYORUZ

Doğaperest

Prof.Dr. Ali DEMİRSOY

DEDE
SİZLERE
ANLATIYOR

Ali, Veli ve Sırma okulda üç arkadaşız. Üçünün de hayalleri benzer. Ders aralarında kafa kafaya verip, dinozorlardan, gezegenlerden; yıldızlar arası yolculuktan konuşurlardı. Bir gün Ali diğer iki arkadaşına "arkadaşlar, gelin bir gün Ali Dede'nin laboratuvarına gidelim, bakalım ne gibi deneyler yapıyor?"

Üç kafadar bir gün kararlaştırıyorlar ve Ali Dede'nin kapısına dayanıyorlar. Ali Dede onları içeri alıp yaptığı çalışmalarını tek tek anlatırken, bir köşede hiç tanınmış olmayan, üzeninde tellerin sarı olduğu duş kabinini andıran bir alet dikkatlerini çekiyor ve Ali Dede'ye soruyorlar:

- Bu kabinde ne yapıyorsunuz?
- Bir deney kurduk ancak henüz denemedim
- Ne deneyi?
- İçine giren insanları zamanda geriye ve ileriye ışınlayan bir alet.

Veli söz alarak:

- Yani iki sene önce ölen dedemi görebilir miyim?

Ali Dede:

- Yok yok öyle değil milyonlarca yıl geriye binlerce yıl ileriye götürebiliyor. Ne yazık ki daha öncesine ve daha sonrasına götüren bir aleti henüz yapamadık.

- Bu aleti çalıştırmak zor mu?

- Şu kırmızı düğmeye basıp, geriye gitmek isterseniz şu kolu aşağı, geleceğe gitmek isterseniz yukarıya kaldırmanız yeterli.

Ali Dede! Biz en eskiye gitmeye kalkarsak nelerle karşılaşacağız? Bize anlatır mısın?

- Şuraya oturun da anlatacım.

Böylece Ali Dede saatlerce bize nelerle karşılaşacağımızı, tehlikeleri, yaşamak için neler yapabileceğimizi anlattı anlattı...

- Bir hafta sonra okulda üç kafadar konuşurken birimizin aklına şöyle bir fikir geldi. Gelin laboratuvara gidip o aleti çalıştıralım. Karar verdik. Duyduğumuz tehlikelere karşı bir de malzeme çantası hazırladık. Ali Dede'nin Laboratuvarı terk ettiği bir sırada, içeri süzülerek aletin içine girip kırmızı düğmeye bastık; ancak kolu birkaç sene geriye gidecek gibi basmaya niyetlendikse de kolu sonunu kadar düşürdük. Her taraf garip ışıklarla doldu. Görüntüler yitirildi; vücudumuzda bir sarsılma başladı ve bir süre sonra kendimizi sadece taş ve çakılların bulunduğu bir arazinin ortasında bulduk. Ancak kabin içinde iken bir sayaç hızla dönüyordu. Hareket durduğu zaman sayaç 572'yi gösteriyordu.

İri taşların yer yer çıktığı, çakıllı bir deniz kenarındaydık. Deniz ve dalgalar bildiğimiz gibiydi. Denize dere akıyordu. Büyük bir keyifle koşmaya ve zıplamaya başladık. Herhalde buralarda bir yerde sığınmak için bir yer, yemek için de bir şeyler bulabilecekti. Birkaç saat böyle keyifle zıplayıp gezdik. Ancak bir gariplik vardı. Uzun bir zaman geçti ağacı ve çalıyı bırakın, tek bir ot bile görememiştik. Ali Dede bize demişti ki çocuklar 570 milyon yıl önce dünyanın üzerinde

tek bir ot ya da bir böcek bulamazsınız. Karalarda canlı yoktur. Demek ki biz

572 milyon yıl öncesine gelmişiz. Canlılık yalnız denizlerde vardı. Bizi

korku basmıştı; belli ki acımızdan öleceğiz. Bu korkuyla bir

süre daha çılgınlar gibi sağa sola koştuk ve sonunda

deniz ile derenin birleştiği bir yerde bir taşın başına ümitsizce oturdu. Ölüm korkusu sarmıştı.

Sırma birden bağırdı, deniz suyunun içinde

hareket eden büyük bir karartı var. Hepimiz

dikkatle bakmaya başladık.

Zırhlı Balıklar
(Placoderm)

Geldiğimiz dünyada hiç görmediğimiz balık şeklinde bir canlı vardı. O ne? Bu canlının çevresinde dünyadaki ıstakozlara benzeyen birkaç canlı ortaya çıktı; belli ki saklanmışlardı. Ancak bu ıstakozların da boyları 1-1,5 metre kadardı ve öndeki makaslı ayakları korkunçtu; bir insanın boynunu bir defada kesip atabilirdi. Aralarında kıyasıyla bir düğüş başladı ve sonunda ıstakozlar bu dev balığı kısmen parçalayıp yedi ve uzaklaştılar. Veli: Arkadaşlar, ölmeyelim diye bu korkunç ıstakozlar bir parçayı da bize bıraktılar. Onlar uzaklaşıp uzaklaşmaz, o parçaya hücum ettik. Ancak balık sanki zırh içindeydi. Ali Dede demişti ki karaya çıkmadan önce o dönemin balıkları bu yırtıcı yengeçlerden korunabilmek için vücutlarının üzerini Ortaçağ şövalyeleri gibi kemikten yapılmış zırhlı plakalarla örtmüşlerdi. Böylece korunabiliyorlardı. Ancak zamanla bu ıstakozlar büyük bir olasılıkla bakteriyel bir hastalıktan dolayı ölünce zırh ağır gelmeye başladı ve zamanla zırhlarını yitirmeye başladılar. Aksi taktirde bir Orta Çağ şövalyesinin İstanbul Beyoğlu'nda gezmesi gibi anlamışız olurdu. Böylece zırhlı balıkların yerini sadece içinde iskeleti olan kemikli balıklar aldı. Bize miras bıraktılar mı? Bıraktılar, diz kapağı kemiği, omuzumuzdaki köprücük kemiği ve çenemizin üstünde beyni örten kafa kemikleri bu zırhlardan kalan kemiklerdi.

Gelecek sayıda bu zamanda dünyanın genel görünüşünü ve daha başka özelliklerini göreceğiz. Şimdi kemerleri çözün, biraz rahatlayın.

ARKADAŞIM

Bir ağaçla arkadaş olunabilir mi?
Bizce, evet. Arkadaşlar, birbirlerini
çok iyi tanırılar.

Siz de ağaçları daha yakından tanımak ister misiniz? Ağaçlar, yaşamları boyunca büyümeyi sürdüren odunsu bitkilerdir. Ağaçların biçimleri, büyüklükleri ve yaşam süreleri, türden türe büyük değişkenlik gösterir. Yeryüzünde, narin süs ağaçlarından, dev sekoyalara kadar, 20.000'den fazla ağaç türü olduğu biliniyor.

Peki, en önde giden kuş yorulmuyor mu? Elbette yoruluyor, çünkü başta giden kuş, hiçbir hava akımından yararlanamıyor.

Ancak bu, grubun dağılmasına ya da hızının kesilmesine neden olmuyor. Çünkü, öncü kuş yorulduğunda en arkaya geçiyor ve bu kez, onun hemen arkasındaki kuş öncü konumuna geçiyor. Bu değişim, öncü kuşlar yoruldukça sürüyor. Böylece her kuş, grubun her noktasında yer almış oluyor. Dünyanın en yaşlı ağacı, California'da (ABD) bulunan yaklaşık 4700 yaşındaki bir çam ağacı.

Dünyanın en uzun boylu ağacıysa, yine ABD'de bulunan, yaklaşık 112 metre boyundaki bir dev sekoya ağacı. Ağaç türlerinin en çeşitli olduğu yerler, tropikal yağmur ormanlarıdır. Ülkemizde de çok sayıda ağaç türü vardır.

Ağaçların biçimleri ve büyüklükleri birbirinden ne kadar farklı olursa olsun, hepsi de iki bitki grubundan birine aittirler:

Açıktohumlular ya da kapalıtohumlular. Kapalıtohumlu bitkiler, tohumu koruyucu bir tabakayla kaplı, çiçekli bitkilerdir. Bilinen bitki türlerinin % 90'ı kapalıtohumludur. Açıktohumlu bitkilerse, koruyucu bir tabakayla kaplanmamış tohumlar üreten ağaçlar ve çalılardır. Bunlar çiçek açmazlar. Çiçek açmayan ağaçların en bilinenleri, servi, çam, ladin, ginko gibi ağaçlardır.

“Ağaçları Gözlemliyorum”

Ağaçları tanımak, doğadaki öteki canlıların birçoğunu tanımaktan çok daha kolay olabilir. Çünkü, ağaçlar, kuşlar, memeliler ya da böcekler gibi yer değiştirmezler. Bu sayede onları doyasıya inceleyebilirsiniz. Bunun yanı sıra, ağaçlar, uzun yaşayan canlılardır. Bazıları yüzlerce yıl yaşar. Ağaçların yıllar boyunca gelişimlerini izlemek de güzeldir.

Ağaçları tanımayan birine, uzaktan bakıldığında birçoğu birbirine benziyormuş gibi gelir. Ancak, ağaçların dünyasına bir kez girdikten sonra, her birinin ne kadar farklı ve ne kadar ilginç olduğunu fark edeceksiniz.

Farklı Ağaç Türlerini Nasıl Tanırız?

Bir ağacı tanımanın çeşitli yolları var. Ağacın uzaktan görünümünü, genellikle onu tanımak için bir ipucu verse de, bazen yetersiz kalır. Öncelikle, ağacınızın iğne yapraklı mı yoksa geniş yapraklı mı olduğuna dikkat edin. Yapraklarının biçimini, rengini ve dalların üzerinde düzenleniş biçimini inceleyin.

Bunu yaparken dikkatli olmak gerekir, çünkü bazı ağaçların yaprakları birbirine çok benzer. Örneğin, bazı meyve ağaçlarının yaprakları gibi. Ağacın gövdesinin rengi ve dokusu, varsa meyveleri, çiçekleri ya da tomurcukları da ağaçları tanımamıza yardımcı olur.

Ağaçları tanımanın belki de ilk adımı, bütün ağaç türlerinin, onları öteki türlerden ayıran özelliklerinin olduğunu bilmektir. Ağaç türleriyle ilgili bilgi almak için ansiklopedilerden, rehber kitaplardan, internetteki kaynaklardan araştırma yapabilirsiniz.

Atasözlerimiz

Çivi gıkar ama
yeri kalır...

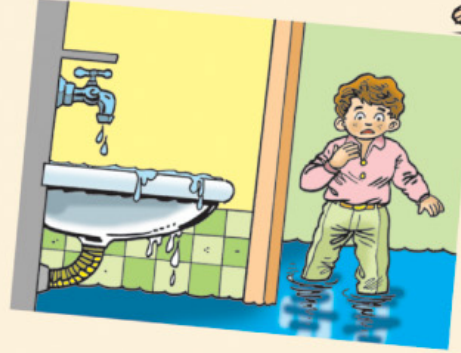
Çıracı ustayı
geçermiş...

Cahile söz
anlatmak,
deveye hendek
atlatmaktan
zordur...

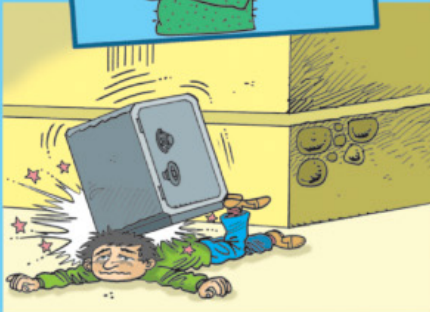
Damlaya damlaya
göl olur...

Deyimlerimiz

Çiğgi
burnunda...

Başına devlet
kuşu konmak...
Çart çurt
etmek...

Çat orada, çat burada,
gat kapı arkasında

BİL BUL ÇÖZ EĞLEN

Aşağıda karışık olarak yazılmış, sokakta oynanabilen çocuk oyunları hangileridir acaba?

KESSEK

1

KİSMET

2

ÇOPAT

3

TOSPI

4

BEREKÖ

5

BAKLAMSAÇ

6

POT

7

TURÇUMA

8

Cevaplar: 1- KESSEK 2- KİSMET 3- TOPAÇ
4- İSTİP 5- KÖREBE 6- BAKLAMBAÇ 7- TOP
8- UÇURMA

İki resim arasındaki 7 farkı bulun.

Vız vız arıyı
çiçeklere
ulaştır...

DUVAR YAZILARI

- Bana 100 lira borç verir misin?
- Tamam DÜN gel vereyim.

Kirli havaya teslim olma
nefesini tut.

Seni ayakta alkışlıyorum,
çünkü oturacak yer yok.

Yeni yıl iptal edildi.
Çünkü eskisini
buldular.

Hor görme
garibi zor
atlattı
gribi.

Size doyum
olmaz. Ben bir
çorba içeyim.

Acele mail'e virüs bulaşır.

Meşgul olsa bile HAKKINIZI
arayınız.

Uzun olan kuyu değil,
kısa olan iptir.

Ağlama arkadaşım,
ıslanıyorum.

- 77 neden ikiye
bölünmez?
- Çünkü " SEVEN " ler
ayrılmaz.

SENDİKAMIZ EN BÜYÜK AİLEMİZ

SEVGİLİ ÇOCUKLAR ARTIK SİZİN DE BİR DERGİNİZ VAR
DERGİMİZİ DÜZENLİ OKUMAK İSTERSENİZ ÖNCELİKLE ABONE OLMAYI UNUTMAYIN!

Abone Formu

Adı Soyadı :

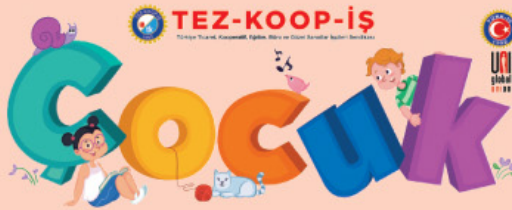
Doğum Tarihi :

Açık Adresi :

Çalışan Velisinin Adı Soyadı ve İşyeri:

AYNI ZAMANDA ÇOCUK DERGİMİZİ SENDİKAMIZIN www.tezkoopis.org
İNTERNET ADRESİNDEN TAKİP EDEBİLİRSİNİZ. ÇOCUK DERGİMİZİ OKUYALIM-OKUTALIM!

Tez- Koop-İş Adına Sahibi: Haydar Özdemiroğlu (Genel Başkan)

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Çağdaş Duyar (Tez-Koop-İş Sendikası Genel Örgütlenme Sekreteri)

Editör: Cengiz Çakıcı

Grafik Tasarım: M. Şebip Arvas

Katkıda Bulunanlar: Seyhan Çelik, Zafer Temoçin, Zeynep Tolunay Enez, Erkin Ergin, Yakup Kamer, İshak Öztürk

Yönetim Yeri ve İletişim Adresi: Tez-Koop-İş Sendikası Genel Merkezi Mebusevleri. İller Sokak No:7 06580 Tandoğan - Ankara

Tel: 0312 213 34 44 - Faks: 0312 213 34 30

İnternet: www.tezkoopis.org

Baskı Tarihi: Nisan 2021

Baskı: Ziraat Grup Matbaacılık Ambalaj San. Ve Tic. A.Ş.

Adres: Bahçekapı Mahallesi 2534. Sokak No:18 Şaşmaz-Etimesgut/ANKARA Tel: 0312 384 73 44-45